

orde van dienst zondag 14 maart 2021 in het Kruispunt (online-kerkdienst)

lezing oude testament (lector)

Jozua 4,19 - 5,1.10-12

Jozua 4,19 - 5,1.10-12

Joz 4

19 Het volk bereikte de overkant van de Jordaan op de tiende dag van de eerste maand, en het sloeg zijn kamp op bij Gilgal, dat oostelijk van Jericho ligt. 20 Jozua richtte daar de twaalf stenen op die ze uit de Jordaan hadden meegenomen. 21 Hij zei tegen de Israëlieten: 'Wanneer uw kinderen later vragen wat deze stenen betekenen, 22 dan moet u hun het volgende vertellen: "Israël is de Jordaan overgetrokken, en wel over de droge bedding. 23 Want de HEER, jullie God, heeft de Jordaan voor jullie drooggelegd totdat jullie waren overgetrokken, zoals hij ook de Rietzee voor ons heeft drooggelegd totdat we die waren overgetrokken. 24 Want alle volken op aarde moeten weten hoe machtig de HEER, jullie God, is, en jullie moeten altijd vol ontzag voor hem zijn.'"

5

1 Toen de koningen van de Amorieten ten westen van de Jordaan en de koningen van de Kanaänieten bij de zee hoorden dat de HEER de Jordaan had drooggelegd, zodat de Israëlieten konden oversteken, sloeg de angst voor Israël hun om het hart en werden ze door wanhoop bevangen.

(...)

10 Toen de Israëlieten in hun kamp bij Gilgal waren, op de vlakte van Jericho, bereidden ze in de avond van de veertiende dag van die eerste maand het pesachoffer. 11 Al één dag na het pesachoffer aten ze ongedesemd brood en geroosterd graan van de opbrengst van het land. 12 Er kwam die dag geen manna meer; de Israëlieten kregen vanaf toen nooit meer manna. Ze aten dat jaar van de opbrengst van de akkers van Kanaän.

orgel/zanggroep

LvdK (oude liedboek!) 302, 1.5. God zij geloofd om Kanaan...

lezing nieuwe testament (lector)

Johannes 6, 1-15

Johannes 6, 1-15

Jh 6

1 Daarna ging Jezus naar de overkant van het Meer van Galilea (ook wel het Meer van Tiberias genoemd). 2 Een grote menigte mensen volgde hem, omdat ze gezien hadden welke wondertekenen hij bij zieken deed. 3 Jezus ging de berg op, en ging daar met zijn leerlingen zitten. 4 Het was kort voor het Joodse pesachfeest.

5 Toen Jezus om zich heen keek en zag dat die menigte naar hem toe kwam, vroeg hij aan Filippus: 'Waar kunnen we brood kopen om deze mensen te eten te geven?' 6 Hij vroeg dat om Filippus op de proef te stellen, want zelf wist hij al wat hij zou gaan doen. 7 Filippus antwoordde: 'Zelfs tweehonderd denarie zou niet voldoende zijn om iedereen een klein stukje brood te geven.' 8 Een van de leerlingen, Andreas, de broer van Simon Petrus, zei: 9 'Er is hier wel een jongen met vijf gerstebroden en twee vissen - maar wat hebben we daaraan voor zo veel mensen?' 10 Jezus zei: 'Laat iedereen gaan zitten.' Er

was daar veel gras, en ze gingen zitten; er waren ongeveer vijfduizend mannen. 11 Jezus nam de broden, sprak het dankgebed uit en verdeelde het brood onder de mensen die er zaten. Hij gaf hun ook vis, zo veel als ze wilden. 12 Toen iedereen volop gegeten had zei hij tegen zijn leerlingen: 'Verzamel nu de overgebleven stukken brood, zodat er niets verloren gaat.' 13 Dat deden ze en ze vulden twaalf manden met wat overgebleven was van de vijf gerstebroden die men had gegeten. 14 Toen de mensen het wonderteken dat hij gedaan had zagen, zeiden ze: 'Hij moet wel de profeet zijn die in de wereld zou komen.' 15 Jezus begreep dat ze hem wilden dwingen om mee te gaan en hem dan tot koning zouden uitroepen. Daarom trok hij zich terug op de berg, alleen.

orgel/zanggroep

Liedboek 836, 1.2.3. O Heer die onze vader zijt...

uitleg en overweging

Gemeente, lieve mensen van onze Heer,

---behoefte---

Het gaat over iemand die brood maakt voor heel veel mensen.

Die een grote massa mensen van brood voorziet.

Zo op het eerste gezicht gaat het blijkbaar om een soort materiele belangenbehartiging.

Er zijn er meer namen in de Bijbel die je broodmakers zou kunnen noemen.

Mozes was er ook zo een.

Hij zorgde voor Manna uit de hemel.

En Elia die zorgde dat het meel niet opraaft.

En Elisa.

Broodmakers die daardoor in een behoefte hebben voorzien en die juist daardoor een naam gekregen hebben en bekendheid hebben verworven.

Met de verkiezingen in aantocht zou je op het idee kunnen komen dat het Johannes hier ook vooral om de naamsbekendheid van Jezus gaat.

In verkiezingstijd gaat het ook om behoeften. In verkiezingstijd let je op wie de behoeften van het volk serieus neemt

en de geloofwaardige indruk wekt
daar wat aan te doen.

Er is een broodmaker, en er zijn heel veel brood-eters,
en die willen de broodmaker dan wel
tot koning maken en aan invloed helpen,
mchtig maken.
Is dat het mechanisme waarop het werkt?
Ook hier?

Jezus die een grote menigte van brood voorziet,
het verhaal wordt door alle evangelisten verteld.

Maar bij Johannes staat, anders dan bij de andere evangelisten,
de bekendheid van Jezus voorop.
Bij Johannes gaat Jezus meteen de berg op,
net als Mozes, de leider van het volk door de woestijn
- ook broodmaker,

Bij de andere evangelisten gaat Jezus ná het gebeuren de berg op.
Daar heeft Johannes de behoefte van het volk
om hem koning te maken.
De anderen hebben dat niet.

Bij Johannes komen de mensen ook af op de tekenen die Jezus doet.
Van geloof is geen sprake.

En Jezus begint ook meteen zelf over het eten,
terwijl ze nog bezig zijn om te komen.
Geen toespraak, geen overdenking, aansporing.

Er is ook geen sprake van honger bij de mensen.

Bij Johannes reageert Jezus niet op behoeften van de mensen,
het gaat er Jezus vooral om dat hij
in het goede licht komt te staan.
Je zou bijna aan verkiezingsposters kunnen denken...

Ook verder schetst Johannes het beeld van de onaantastbare Jezus.

Hij weet al wat hij gaat doen.
Vragen stellen is alleen om mensen
op de proef te stellen.

Waarom vraagt Jezus Filippus?

Die komt daar uit de buurt.
Zo wek je als politicus ook de indruk
dat je contact wil met de plaatselijke bevolking.

---onze grenzen---

Filippus maakt een economische inschatting
van hoeveel er nodig zou zijn.
Andreas zegt wat er beschikbaar is.
Vijf broden en twee vissen.
"Maar wat hebben we daaraan?"

Dit zijn de vragen op basis van ervaring en
waarneming van de realiteit.

Wat er zou moeten gebeuren is enorm,
wat je kan doen is vrijwel niets,
de spreekwoordelijke druppel op een gloeiende plaat.
Mensen lopen tegen grenzen aan,
grenzen van wat ze hebben en
van wat ze kunnen.
Ook tegen grenzen van hun beloften.

Ook als men een goed beeld van ons heeft:
wij mensen willen altijd meer
dan we kunnen waarmaken.

ooooo

Op dit punt begint het verhaal zich te onttrekken
aan de realiteit.

Het beeld verspringt.

Je kunt zeggen dat hier dus het omslagpunt ligt.
Misschien wil Johannes zeggen:
de invloed van Jezus begint daar
waar wij aan onze grenzen komen.

Het beeld verspringt.

Van de inschatting van de realiteit naar, laten we zeggen,
een stuk poezie.

Zitten in het groene gras.
Psalm 23. De Goede Herder.

Mij ontbreekt niets.
De gedekte tafel. Mijn beker vloeit over.
Goedheid en genade van God.

Daar wil Johannes onze aandacht hebben.

Weg van wat we zelf zouden kunnen doen
aan de weerbarstige realiteit,
en naar wat we ontvangen van datgene
wat we zelf niet kunnen maken.

Niet de broodmaker in ons is aangesproken,
ook niet de brood-uitdeler in ons,
maar de brood-ontvanger.

Als we Matteus of Markus zouden lezen, of Lucas,
zou dat een ander verhaal zijn.
Daar ligt de nadruk op uitdelen.
Daar hebben de leerlingen een duidelijke taak.

Maar dit is Johannes.
De leerlingen van Jezus komen er niet aan te pas.
Jezus doet alles zelf.
Er zijn hier geen uitdelers, er zijn alleen ontvangers.

Bij Johannkes gaat dit verhaal dus niet over samen delen,
maar over ontvangen.
Zitten in het groene gras en je hand ophouden.
De rest moet je God laten doen.

En je zult zien dat je iets ontvangt.
Dat had je nooit gedacht.
Dat je iets ontvangt dat je verder helpt.

En u voelt ondertussen misschien ook wel:
er is bijna geen tekst in het NT
die er zozeer om vraagt dat we
na deze tekst over Jezus die het brood des levens is
- het avondmaal vieren.

Er zijn, ontvangen, en verder kunnen, samen.
Zo staat het ook op het rooster.
Maar het is corona-tijd en we kunnen dat niet doen...

---symboliek---

Jezus zegt wel vaker dat de mens niet leeft van brood alleen.

Jezus, dat wil Johannes duidelijk maken,
gaat niet alleen over de materiele belangen.

De aandacht gaat niet naar voeding voor het lichaam,
maar naar voeding voor de ziel.

Laat ik het zo maar even zeggen
al klinkt het voor mijn gevoel wat veel
naar goedkope tegenstelling.

Jezus deelt zichzelf uit.
Je moet leven van brood, maar ook van dit visioen:
hij is het levensbrood.

Genoeg voor iedereen. Zo is het in Gods koninkrijk.
Niemand gebrek. Vrede, heil, liefde, genade.

In de lezing uit Jozua is het ook alsof psalm 23
op de achtergrond staat.
Liggen in het groene gras.
Voor het eerst eten van de opbrengst van het land zelf,
het manna is gestopt.
Je bent in het land van bestemming.

Het begon met Pesach in Egypte, voor de uittocht,
het eindigt met Pesach bij de Jordaan,
het eerste Pesach in het beloofde land.

Het begon met de doortocht door de Rode Zee,
het eindigt met de doortocht door de Jordaan.
Tussen de twee rivieren was het woestijn.
Maar nu: zitten in het groene gras en het leven vieren.

Bij Jozua zijn het twaalf stenen
die de herinnering levend houden,
bij Johannes twaalf manden overgebleven brood.

Het houdt hier niet op.

Het verhaal over de goedheid van God

gaat door,
na Jozua met de twaalf stammen van Israel,
na Jezus met zijn twaalf leerlingen.

---koesteren---

Ik had gezegd dat de leerlingen
geen enkele rol hebben in het verhaal
van de evangelist.

Dat is niet helemaal waar.

Hun taak is niet het uitdelen,
maar wel het verzamelen van de resten.

Laat het hier niet bij, maar doe er iets mee,
wil dat zeggen.
"Laat niets verloren gaan" zegt Jezus.

Ga dit ook doen.
Elke leerling a h w een mand als startkapitaal.

Ga mensen laten merken hoeveel ze kunnen hebben
aan de kracht van God die in hen is.

Laat niets verloren gaan.
Koester wat je hebt.
Heb aandacht voor Jezus als het levensbrood.

Hij is de kracht die je gaande houdt,
niet zo zeer materieel maar nu vooral spiritueel.

Laat je ziel door hem voeden.

Hoe meer aandacht je op kunt brengen
voor de dingen die je van God ontvangt
hoe minder wonderbaarlijk dit verhaal wordt.

Hoe meer het een levenshouding van je is
om dankbaar te zijn voor wat er is
en je leven uitmaakt,
hoe tevredener en relaxter zul je door je leven kunnen gaan.

Voeding voor de ziel.

Ook, en misschien wel vooral, in corona-tijd.
Jezus het levensbrood.
Om het allemaal vol te kunnen houden.

Amen.

© Jan-Hendrik Kip

stilte

orgel/zanggroep

Liedboek 653, 1. 2. 7. U kennen, uit en tot u leven...